

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΠΡΟΞΕΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (1832-1840)

1. Ένδιαφέροντα ἀρχειακά στοιχεῖα γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Θεσσαλονίκης καὶ γενικότερα γιὰ τὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξη τοῦ μακεδονικοῦ χώρου κατὰ τὴν χρονικὴ περίοδο 1832-1840 ἀντλοῦμε ἀπὸ τὶς ἐκθέσεις τοῦ Ἀμερικανοῦ πρόξενου τῆς Θεσσαλονίκης W. B. Llewellyn¹. Εἶναι ἀξιοσημείωτο τὸ γεγονός ὅτι ἡ προσοχὴ τῶν Ἕλλήνων ἐρευνητῶν δὲν ἔχει στραφεῖ μέχρι σήμερα στὴ μελέτη τῶν ἀμερικανικῶν ἀρχείων, ποὺ ἀφοροῦν τὴν Μακεδονία στὰ μέσα τοῦ 19ου αἰώνα καὶ περιέχουν πολύτιμες εἰδήσεις, ἔξισου σημαντικὲς μ' ἐκεῖνες τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀρχείων, γιὰ τὴν πολιτικὴ, κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ δομὴ τοῦ μακεδονικοῦ χώρου. Εἰδικότερα οἱ νέες πληροφορίες, ποὺ προσφέρει ὁ πρῶτος Ἀμερικανὸς πρόξενος τῆς Θεσσαλονίκης, καλύπτουν μιὰ ιδιαίτερη σκοτεινὴ περίοδο τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας, ἡ ὁποία παρουσιάζει ὅμως τεράστιο ἐνδιαφέρον, ἐπειδὴ οἱ σχετικὲς εἰδήσεις εἶναι ἀκόμη λιγοστὲς καὶ διεσπαρμένες στὰ διάφορα εὐρωπαϊκὰ καὶ ἀμερικανικὰ ἀρχεῖα. Χαρακτηριστικὰ καὶ μόνο θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε ὅτι οἱ ἐσωτερικὲς μεταρρυθμίσεις, ποὺ συντελοῦνται στὸν δθωμανικὸ χῶρο κατὰ τὴ δεκαετία 1830-1840², ἔχουν φυσικὰ ἀνάλογες συνέπειες καὶ στὶς συνθῆκες διαβιώσεως τῶν κατοίκων τῆς Μακεδονίας καθὼς καὶ στὴν οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ δργάνωση τοῦ γεωγραφικοῦ αὐτοῦ χώρου³. Πραγματικὰ εἶναι δρθὸνὰ παρατηρηθεῖ ὅτι κάθε ἀξιόλογη προσπάθεια γιὰ τὴ διερεύνηση τῶν βα-

1. Department of State (DS), Microcopy No. T-414, Despatches from United States Consuls in Salonica, 1832-1840, role I, vol. 1, July 1832-November 6, 1840.

2. Βλ. σχετικά E d. E n g e l h a r d t, La Turquie et la Tanzimat ou Histoire des Réformes dans l'Empire Ottoman, Paris 1882, σσ. 35-37, K e m a l K a r p a t, The Transition to a Multiparty System, Princeton, New Jersey 1959, σ. 10 ὅπου καὶ βιβλιογραφία, W i l h e l m M i l l e r, The Ottoman Empire and its successors 1801-1927, London 1966, σ. 141, ὀλόκληρη τὴ μελέτη τοῦ R o d e r i c D a v i s o n, Reform in the Ottoman Empire 1856-1876, Princeton, New Jersey 1963, S t a n f o r d J. S h a w - E z e l K u r u l S h a w, History of the Ottoman Empire and Modern Turkey, vol. 11, Reform Revolution and Republic, The Rise of Modern Turkey, 1808-1975, London 1977, σσ. 59-61.

3. Κωνσταντίνος Ἀ. Βακαλόπουλος, Οἰκονομικὴ λειτουργία τοῦ μακεδονικοῦ καὶ θρακικοῦ χώρου στὰ μέσα τοῦ 19ου αἰώνα στὰ πλαίσια τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου, Θεσσαλονίκη 1980, σσ. 28-30.

σικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς κρίσιμης αὐτῆς δεκαετίας μὲ βάση τὸ ξένο ἀρχειακὸ ὑλικό, ποὺ περιέχει πολύτιμες ἐνδείξεις γιὰ τὸν ἀντίκτυπο τῶν ἐσωτερικῶν μεταρρυθμίσεων (Τανζιμᾶτ) στὴ Μακεδονία, πρέπει νὰ θεωρεῖται ἴδιαίτερα εὐπρόσδεκτη γιὰ τὴ διαφώτιση τῆς ἱστορικῆς δομῆς τοῦ μακεδονικοῦ χώρου. Ἡ ἔρευνα τῶν σημείων αὐτῶν προσέλκυσε ἴδιως τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν προσοχὴ τῶν Εὐρωπαίων καὶ Ἀμερικανῶν προξένων τῆς Μακεδονίας, οἱ διοῖοι ἀναφέρονται στὶς ἐκθέσεις τους ἀναλυτικά γιὰ τὴν κατάσταση, ποὺ ἐπικρατοῦσε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Οἱ κρίσεις τους εἶναι ἀντικειμενικές καὶ ἀντικατοπτρίζουν τὴν ἱστορικὴν πραγματικότητα. Ἰδιαίτερα οἱ σχετικές παρατηρήσεις τοῦ Ἀμερικανοῦ πρόξενου τῆς Θεσσαλονίκης διαφωτίζουν ἄγνωστες πτυχὲς τῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξης τοῦ μακεδονικοῦ χώρου καὶ εἶναι δυνατὸ νὰ διασταυρωθοῦν μὲ τὶς πληροφορίες τῶν Γάλλων, Ἀγγλων καὶ Αὐστριακῶν προξένων τῆς Μακεδονίας.

Θὰ πρέπει νὰ σημειωθεῖ ἀκόμη ὅτι μὲ τὴν ἐξάντληση τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ τῶν ἀμερικανικῶν ἀρχείων, ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἱστορία τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δεκαετίας 1830-1840, συμπληρώνεται τώρα ἡ γενικὴ εἰκόνα τοῦ γεωγραφικοῦ αὐτοῦ χώρου κατὰ τρόπο ἀναλυτικὸ καὶ ἐμπεριστατωμένο.

2. Οἱ Ἕνωμένες Πολιτεῖες ἀντιπροσωπεύονται διπλωματικὰ στὸ ἐλληνικὸ κράτος γιὰ πρώτη φορὰ στὰ 1838 μὲ τὸ διορισμὸ τοῦ Γεώργιου Α. Περδικάρη ὡς πρόξενου τῶν Η.Π.Α. στὴν Ἀθήνα¹. Στὴ Θεσσαλονίκη διορίστηκε ἐπίσημα πρῶτος Ἀμερικανὸς πρόξενος δ W. B. Llewellyn στὶς 26 Ἰανουαρίου 1835². Ὡς τότε ἐξασκοῦσε ὁ ἴδιος χρέη προξενικοῦ πράκτορα καὶ ὑπαγόταν διοικητικὰ στὸ προξενεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Γι’ αὐτὸ καὶ οἱ ἐκθέσεις τοῦ Llewellyn, ποὺ εἶναι γραμμένες ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1832 μέχρι τὸ Νοέμβριο τοῦ 1840 ἀπευθύνονται, δῆσες εἶναι γραμμένες ὡς τὸ διορισμὸ του πρὸς τὸν Ἀμερικανὸ ἐπιτετραμμένο στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ οἱ μεταγενέστερες πρὸς τὸν Ἀμερικανὸ ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν John Forsyth. Διερμηνέας τοῦ ἀμερικανικοῦ προξενείου διορίστηκε τὴν 1η Ἰανουαρίου 1832 ὁ Γρηγόριος Γεωργάνογλου καὶ ἀρχιγραμματέας ὁ Leonidas Charnaud τὴν 1η Φεβρουαρίου 1832³.

1. Δημητρίου Γ. Σερεμέτη, Πληροφορίαι περὶ Μακεδονίας ἐκ τῶν ἀμερικανικῶν ἀρχείων (‘Αναφοραὶ προξένων), Θεσσαλονίκη 1974, σσ. 6-9, Γιὰ τὴν ἀπαρχὴν ἀμερικανο-ελληνικῶν διπλωματικῶν σχέσεων βλ. γενικὰ στοῦ Stephenson G. Xidis, Diplomatic Relations between the United States and Greece 1868-1878, «Balkan Studies» 5¹(1964)47-62.

2. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν ‘Υπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀρ. 8, Θεσσαλονίκη, 31 Ὁκτωβρίου 1835.

3. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν ‘Υπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀρ. 23, Θεσσαλονίκη, 15 Μαρτίου 1837.

3. Μεγάλο ένδιαιφέρον δείχνει δ 'Αμερικανὸς πρόξενος γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ἀπευθείας ἐμπορικῶν σχέσεων τῶν ἀμερικανικῶν λιμανιῶν μὲ τὴ Θεσσαλονίκη καὶ γιὰ τὴν προώθηση τῶν ἀμερικανικῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων τὴν ἐποχὴ ἑκείνη στὸ γεωγραφικὸ χῶρο τῆς Μακεδονίας¹. Αξιολογώντας στὶς ἐκθέσεις του τὴν ἐμπορικὴ σημασία τῆς Θεσσαλονίκης, γιὰ τὴν ὁποία σημείωνε δτὶ μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὴ Σμύρνη ἀποτελοῦσε τὸ σημαντικότερο λιμάνι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας², ἐπισημαίνει στὴ συνέχεια τὰ οἰκονομικὰ πλεονεκτήματα, ποὺ θὰ προέκυπταν γιὰ τὸ ἀμερικανικὸ ἐμπόριο ἀπὸ τὴν εἰσροὴ ποικίλων προϊόντων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν στὸ μακεδονικὸ χῶρο καὶ τὴν προμήθεια πρῶτων ὑλῶν γιὰ τὶς βιομηχανικὲς ἀνάγκες των. Σ' ἐπιστολὴ γραμμένῃ ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη στὶς 14 Ὁκτωβρίου τοῦ 1835 σημειώνει τὰ ἔξῆς χαρακτηριστικά: «You will perceive, Sir, by the enclosed return, that the Import Trade from all quarters, except America, is progressively increasing, and I hope that the report which I shall have the honor of addressing, in the course of a few days to the Department of state may be the means of making known to the merchants of the United States that Salonica might offer them a remunerating market for colonial produce and manufactures, equal at least, if not better, than any other in the Levant, as regards prices and the general solidity of purchasers, and perhaps, you might also be pleased to aid my humble endeavours in this instance by making mention, occasionally, in your despatches to Government that the commercial Interests in shipping goods to a foreign market of American Merchants would be benefitted in making a trial at Salonica as well in Imports as Exports of produce»³.

Μεγάλη ἀπογοήτευση αἰσθάνεται δ 'Αμερικανὸς πρόξενος ἀπὸ τὴν παρουσία τῶν εὐρωπαϊκῶν πλοίων στὸ λιμάνι τῆς Θεσσαλονίκης, τὰ ὁποῖα μεταφέρουν τὴν ἐποχὴ αὐτὴ διάφορα βιομηχανικὰ καὶ ἀποικιακὰ προϊόντα. Θλίβεται ίδιαίτερα ἀπὸ τὴν παντελὴ ἀπουσία ἀμερικανικῶν πλοίων, ἐνδιθὰ μποροῦσαν καὶ ἑκεῖνα νὰ ἐγκαινιάσουν στενὲς ἐπαφὲς μὲ τὴ Θεσσαλονίκη⁴. Η εὐρωπαϊκὴ οἰκονομικὴ διείσδυση, ποὺ ἐντατικοποιεῖται στὸν δθωμανικὸ

1. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ἐπιτετραμμένο τῶν Η.Π.Α. στὴν Κωνσταντινούπολη, ἀρ. 4, Θεσσαλονίκη, 14 Ὁκτωβρίου 1835, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀρ. 8, Θεσσαλονίκη, 31 Ὁκτωβρίου 1835.

2. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀρ. 22, Θεσσαλονίκη, 15 Μαρτίου 1837.

3. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ἐπιτετραμμένο τῶν Η.Π.Α. στὴν Κωνσταντινούπολη, ἀρ. 4, Θεσσαλονίκη, 14 Ὁκτωβρίου 1835.

4. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν, Θεσσαλονίκη, ἀρ. 8, 31 Ὁκτωβρίου 1835, ἀρ. 25, 15 Μαρτίου 1837, ἀρ. 38, 29 Ἰανουαρίου 1838.

χώρο κυρίως μετά τήν υπογραφή τής άγγλο-τουρκικής έμπορικής σύμβασης Balta Liman (1838)¹, είχε σὰ συνέπεια τὴ μαζικὴ συσσώρευση ἀγγλικῶν βιομηχανικῶν προϊόντων στὸ λιμάνι τῆς Θεσσαλονίκης². Μόλις δύμας στὰ 1830 ἀναφέρεται ἡ πρώτη ἀμερικανο-τουρκικὴ έμπορικὴ συμφωνία, ποὺ προέβλεπε τὴν παροχὴν εἰδικῶν διευκολύνσεων γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἀμερικανικῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων στὸν ὀθωμανικὸν χώρο³. Ἀντίθετα, ὅπως εἶναι γνωστό, τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη εἶχαν πετύχει ἥδη ἀπὸ τὸ πρῶτο μήσο τοῦ 16ου αἰώνα τὴν παροχὴν σημαντικῶν έμπορικῶν προνομίων καὶ εἶχαν ἐγκαινιάσει στενές έμπορικὲς ἐπαφὲς μὲ τὴν Τουρκία⁴. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὴν ἀμερικανο-τουρκικὴ συνθήκη έμπορίου καὶ ναυτιλίας στὰ 1830, οἱ Ἀμερικανοὶ έμποροι, οἱ ὅποιοι ἦταν ἐγκατεστημένοι στὰ ἑδάφη τῆς ὀθωμανικῆς ἐπικράτειας, θὰ ἦταν ἐλεύθεροι νὰ χρησιμοποιοῦν ὡς έμπορομεσίτες γιὰ τὶς έμπορικὲς ὑποθέσεις τοὺς πρόσωπα κάθε ἔθνικότητας καὶ θρησκείας, ὅπως συνέβαινε καὶ μὲ τοὺς έμπόρους τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Τὰ ἀμερικανικὰ έμπορικὰ σκάφη θὰ μποροῦσαν νὰ κινοῦνται μὲ ἀπόλυτη ἀσφάλεια καὶ εὐχέρεια σὲ διάφορες περιοχὲς τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ θὰ εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ διέρχονται μέσα ἀπὸ τὰ Στενὰ καὶ νὰ πλέουν στὸν Εὔξεινο Πόντο⁵. Ἐτσι ἔξηγεῖται λοιπὸν ἀφενὸς ἡ ζωηρὴ ἐπιθυμία τοῦ Llewellyn γιὰ τὴν πραγματοποίηση ἀμεσῶν έμπορικῶν ἐπαφῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ Θεσσαλονίκης καὶ ἀφετέρου ἡ ἀποστολὴ λεπτομερῶν ἐκθέσεων στὸ ύπουργεῖο του, ποὺ ἀφοροῦσαν τὴν έμπορικὴ κίνηση τῆς Θεσσαλονίκης⁶. Γιὰ τὴν ἀποτελεσματικότερη ἐνάσκηση τῶν προ-

1. V. J. Puryear, *International Economics and Diplomacy in the Near East. A Study of British Commercial Policy in the Levant, 1834-1853*, Stanford, California 1935, σσ. 123-125, L. Levi, *History of British Commerce and the Economic Progress of the British Nation, 1763-1870*, London 1872, σσ. 358-435, Ογακόμεν, *The Advent and Consequences of Free Trade in the Ottoman Empire (19th century)*, «Etudes Balkaniques» 2(1971) 48-50, Maria Todorova, *The Establishment of British Consulates in the Bulgarian Lands and British Commercial Interests*, «Etudes Balkaniques» 4(1973) 80-81.

2. Κωνστ. Βακαλόπουλος, Οἰκονομικὴ λειτουργία τοῦ μακεδονικοῦ καὶ τοῦ θρακικοῦ χώρου, σ. 17.

3. Νίκον Ψυρούκη, *Ιστορία τῆς ἀποικιοκρατίας, Τὸ μεσουράνημα*, Αθῆνα 1977, τ. 3, σ. 69.

4. Εἰδικότερα γιὰ τὶς γαλλο-τουρκικὲς διομολογήσεις τοῦ 1535 βλ. τὴ μελέτη τῆς Ἐλένης Κούκου, Αἱ διομολογήσεις καὶ ἡ γαλλικὴ προστασία εἰς τὴν Ἀνατολὴν 1535-1789, Αθῆναι 1967, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

5. Γεωργίου Τ. Κόλια, Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν Μεσόγειον (1775-1830), Β'. Αἱ διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν τῆς πρώτης ἀμερικανο-τουρκικῆς συνθήκης (1830), Αθῆναι 1960, σσ. 112-113.

6. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὅπουργὸν τῶν Ἑξωτερικῶν, ἀρ. 13, Θεσσαλονίκη 29 Ἀπριλίου 1836. Ο Llewellyn στὶς γενικὲς παρατηρή-

ξενικῶν καθηκόντων δ ’Αμερικανὸς πρόξενος διατηρούσε πολὺ φιλικές σχέσεις μὲ τοὺς Εὐρωπαίους συναδέλφους του, καὶ ὅπως δ ἵδιος τονίζει, διαδραμάτιζε εἰρηνικὸ ρόλο στὶς συχνὲς διαφωνίες τους¹.

4. Απὸ τὸ περιεχόμενο τῶν εἰδήσεων τοῦ Llewellyn γύρω ἀπὸ τὴν ἐμπορικὴ κίνηση τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὴ χρονικὴ περίοδο 1832-1840 εἶναι δυνατὸ νὰ ἔχουμε μιὰ πλήρη εἰκόνα γιὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἔξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς πόλης αὐτῆς, γιὰ τὶς διακυμάνσεις τοῦ εἰσαγωγικοῦ καὶ τοῦ ἔξαγωγικοῦ ἐμπορίου της καὶ τοὺς ἀμεσους καὶ ἔμμεσους παράγοντες ποὺ τὸ ἐπηρέαζαν, ὅπως οἱ ταραχὲς στὴν Ἀλβανία, ἡ πανώλης κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνες τοῦ 1835 καὶ ἀρχὲς τοῦ 1836, ἡ πυρκαϊά τῆς πόλης στὰ 1839, ἡ πειρατικὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, οἱ διεθνεῖς οἰκονομικὲς κρίσεις, καθὼς καὶ γιὰ τὴ διακίνηση τῶν διαφόρων ἐμπορικῶν πλοίων καὶ τὸ εἶδος τῶν προϊόντων, τὰ ὄποια μετέφεραν².

Εἶναι γεγονὸς δtti κατὰ τὴ χρονικὴ περίοδο 1830-1834 τὸ ἔξωτερικὸ ἐμπόριο τῆς Θεσσαλονίκης ἀποτελεῖ «σκιὰ μόνο τῆς παλιᾶς εὐημερίας τῆς πόλης», ὅπως χαρακτηριστικὰ ἀναφέρει ὁ Γάλλος πρόξενος τῆς Θεσσαλονίκης Ch. Ed. Guys, ὁ ὄποιος ἀπαριθμεῖ παρακάτω τοὺς βασικοὺς λόγους τῆς παρακμῆς του: 1) τὴ φυγὴ τῶν Ἑλλήνων μεγαλεμπόρων κατὰ τὴν Ἑλληνικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1821· 2) τὸ δημοσιονομικὸ σύστημα, ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴ συνεχὴ αὔξηση τῶν φόρων. Ἐτσι, ἐνῷ ἄλλοτε οἱ κάτοικοι τῆς Μακεδονίας πήγαιναν στὴ Θεσσαλονίκη γιὰ νὰ προμηθευτοῦν διάφορα εἰδὴ προϊόντων, ποὺ τοὺς ἤταν χρήσιμα γιὰ νὰ τὰ πουλήσουν στὶς περιοχές τους, τώρα ἡ πραγματοποίηση τῆς ἐπιβολῆς ἔκτακτων φορολογιῶν στὰ ἐμπορεύματα κατὰ τὴν εἰσαγωγὴ καὶ ἔξαγωγὴ τους εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νὰ προτιμοῦν οἱ ἔμποροι τὰ σύνορα τῆς Αὐστρίας, τὸ Δυρράχιο καὶ ἄλλα μέρη, ὅπου δὲν ὑφίστανται τελωνειακοὶ φόροι· καὶ 3) τὴ σταθερὴ πτώση

σεις του ἀναφέρει: «The annexed Half Yearly Return, to 31 December last, of the arrival and departure of Foreign Vessels, at and from this port, does not include any belonging to the United States, it, however, presents a considerable increase in greek shipping, which may now, with trifling competition, be considered as exclusively in possession of the immediate carrying trade, and which, from the commercial enterprise and great economy of Greek merchants and ship owners may probably soon be extended to more distant countries. Uncorrelated with the subjoined Return there have arrived within the last six months, forty eight Turkish vessels from Constantinople with troops and Government stores, they return cargoes of which consisted generally of grain and construction timber for supplying the wants of that Capital in these articles».

1. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὅπουργὸ τῶν ἔξωτερικῶν, ἀρ. 15, Θεσσαλονίκη, 29 Ἀπριλίου 1836.

2. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὅπουργὸ τῶν ἔξωτερικῶν, Θεσσαλονίκη, διάφορες ἐκθέσεις τοῦ Ἀμερικανοῦ προξένου στὰ 1835, 1836, 1837, 1838, 1839 καὶ 1840,

τῆς παραγωγῆς τοῦ μαλλιοῦ, τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ βαμβακιοῦ. Ἡ μείωση τῆς παραγωγῆς τοῦ μαλλιοῦ εἶναι ἀρκετὰ σημαντική, ἀφοῦ ἄλλοτε παράγονταν τὸ χρόνο 350.000-400.000 δόκαδες, ἐνῷ τὴν ἐποχὴν αὐτὴ μόλις ἔφθαναν τὶς 150.000-170.000. Τὸ γεγονός αὐτὸ δοφείλεται στὴν ἔλλειψη φροντίδας γιὰ τὴ συστηματικὴ καλλιέργειά του, ποὺ τὴν ἔχουν ἀναλάβει τώρα ἀποκλειστικὰ οἱ Τούρκοι, καθὼς καὶ στὴ βαριὰ φορολογία (18 παράδες τὴν δόκα καὶ ἕνα πρόσθετο 10%), ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ μεταφέρεται καὶ νὰ πουλιέται ὁ καπνὸς σὲ ἄλλα ἐμπορικὰ κέντρα. Μόνο ἡ ἔξαγωγὴ τοῦ μεταξιοῦ παρουσιάζει ἰδιαίτερη ἄνοδο τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἐφόσον καὶ ἡ βελτίωση τῆς καλλιέργειάς του συμβάλλει στὴ δημιουργία περισσοτέρων ἐργαστηρίων ἐπεξεργασίας του στὴ Θεσσαλονίκη»¹.

Αὐτὴ εἶναι πραγματικὰ σὲ γενικές γραμμὲς ἡ εἰκόνα, ποὺ παρουσιάζει τὸ ἔξαγωγικὸ ἐμπόριο τῆς Θεσσαλονίκης στὶς ἀρχὲς τῆς δεκαετίας 1830-1840. Στὸν τομέα τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου, ὁ δόποιος ἐμφανίζεται ἰδιαίτερα ἀνεπτυγμένος, βασικότερα προϊόντα παραμένουν ὁ καφές, ἡ ζάχαρη, ἡ κανέλλα, τὸ πιπέρι, τὸ ἀλάτι, ὁ σίδηρος, τὰ ἀγγλικὰ βαμβακερά, τὰ ιταλικὰ φέσια τοῦ Λιβύροντος, ἡ πυρίτιδα, τὰ γυαλικὰ σκεύη, τὸ μαλακὸ βελούδο καὶ ἄλλα διάφορα ὑφάσματα. Στὸ εἰσαγωγικὸ ἐμπόριο τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ Αὐστρία κάλυψε στὰ 1837 τὸ 50% τῶν ἔξαγωγῶν τοῦ καφὲ καὶ ἡ Ἀγγλία τὸ 50% στὸ σίδηρο, ἔνα ἀνάλογο ποσοστὸ στὰ νήματα καὶ τὸ 80% στὰ βιομηχανικὰ προϊόντα. Στὸν ἔξαγωγικὸ τομέα ἡ Τουρκία ἀπορρόφησε τὸ 50% τῶν δημητριακῶν καὶ ἡ Ἀγγλία τὸ 20%. Τὸ 70% τῶν ἔξαγωγῶν τοῦ μεταξιοῦ εἰσήγαγε ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία τὸ 55% τῶν βαμβακερῶν². Ὡς πρὸς τὴν κίνηση τῆς ναυσιπλοΐας στὸ λιμάνι τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ συντριπτικὴ εἶναι ἡ πλειοψηφία τῶν ἐλληνικῶν πλοίων, ποὺ χρησιμοποιοῦν τὴν Σύρα σὰν τὸ σημαντικότερο διαμετακομιστικὸ κέντρο³, καὶ ἡ ταυτόχρονη παρουσία τῶν τουρκικῶν, ἀγγλικῶν, αὐστριακῶν καὶ ὁρισμένων γαλλικῶν πλοίων. Στὸ παράρτημα τῆς ἐργασίας μου παραθέτω ὁρισμένες ἐνδιαφέρουσες ἐκθέσεις τοῦ Ἀμερικανοῦ προξένου Llewellyn, ὅπου ἐκτίθεται ἀναλυτικὰ ἡ κατάσταση τοῦ ἔξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Θεσσαλονίκης μὲ λεπτομερεῖς ἐνδεικτικοὺς πίνακες γιὰ τὶς ἐτήσιες διακυμάνσεις του.

5. "Οπως καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι συνάδελφοί του⁴, ἔτσι καὶ ὁ Ἀμερικανὸς

1. Κωνσταντίνος Ἀ. π. Βακαλόπουλος, Τὸ ἐμπόριο τῆς Θεσσαλονίκης 1796-1840 (Σύμφωνα μὲ ἀνέκδοτες ἐκθέσεις Εὐρωπαίων προξένων), «Μακεδονικά» 16 (1976) 106-107.

2. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὅπουργὸ τῶν ἔξωτερικῶν, ἀρ. 37, Θεσσαλονίκη, 29 Ιανουαρίου 1838.

3. Ἀδριανὸς Δρακάς, Ἰστορία τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Ἐρμουπόλεως (Σύρας), Ἀθῆναι 1979, τ. 1 (1821-1825), 226-227.

4. Κωνσταντίνος Βακαλόπουλος, Τὸ ἐμπόριο τῆς Θεσσαλονίκης 1796-1840, σ. 106.

πρόξενος διαιπιστώνει τή στάσιμη κατάσταση, στήν όποια βρισκόταν τὸ ἔ-ξωτερικὸ ἐμπόριο τῆς Θεσσαλονίκης στὶς ἀρχές τοῦ 1830-1840. Τὸ γεγονός αὐτὸ δὲν δφειλόταν μόνο στὶς συγκυρίες τῆς ἐποχῆς, ἀφοῦ οἱ ἐμποροι εἶχαν τώρα τὴ δυνατότητα νὰ προμηθευτοῦν τὰ προϊόντα τους καὶ σ' ἄλλα λιμάνια τοῦ ὀθωμανικοῦ χώρου, πράγμα ποὺ δὲν συνέβαινε παλαιότερα, ἀλλὰ κυρίως στὴ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ τῆς τουρκικῆς κυβέρνησης, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Llewellyn, δηλαδὴ στὴ συνεχὴ ἐπιβολὴ φόρων σὲ διάφορα προϊόντα ἐκ μέρους τῶν ντόπιων Τούρκων πασάδων, στήν ἐκμετάλλευση τῶν γεωργῶν καὶ στὶς πάμπολλες καταχρήσεις τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν. "Ετσι ἀναφέρει π.χ. ὅτι τὸ μονοπώλιο τοῦ ἐμπορίου τῶν τροφίμων βρισκόταν στὰ χέρια τοῦ πασᾶ τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ όποιος ἐμπόδιζε τὴν ἔξαγωγὴ τους παρὰ τὴν πλούσια παραγωγὴ καὶ ἐπέβαλε αὐθαίρετα τὸ ὑψος τῆς τιμῆς τους¹. Ὁ πίνακας τῆς σ. 350 δείχνει ἀκριβῶς τὴ μέση τιμὴ τῶν σημαντικότερων ἔξαγωγικῶν προϊόντων τῆς Θεσσαλονίκης στὰ 1836 καὶ τὸ ὑψος τῶν δασμῶν, στοὺς όποιους ὑπόκεινταν ἀπὸ τὴν ἀγορὰ μέχρι τὴ φόρτωση.

6. "Ἐνα ἄλλο ζήτημα, τὸ όποιο ἀπασχόλησε τὸν Ἀμερικανὸ πρόξενο τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ καὶ τὸ Γάλλο συνάδελφό του Ch. Ed. Guys, ἦταν ὁ συναγωνισμὸς τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων καὶ ἡ κυριαρχία τοῦ ἐλληνικοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ στὸ λιμάνι τῆς Θεσσαλονίκης στὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1830-1840. Οἱ Ἑλληνες ἐμποροι εἶχαν κατορθώσει νὰ προμηθεύονται τὰ προϊόντα τους στοὺς τόπους παραγωγῆς δλόκληρου τοῦ μακεδονικοῦ χώρου καὶ νὰ τὰ διαθέτουν ἐπειτα σὲ ἐπικερδεῖς τιμὲς στοὺς Εὐρωπαίους ἀνταγωνιστές τους, οἱ όποιοι τὰ ἔπαιρναν ἀπὸ δεύτερο χέρι καὶ ἔχαναν φυσικὰ ἔνα μεγάλο ποσοστὸ ἀπὸ τὰ κέρδη τους². Ἡ παρουσία τῶν ἵσχυρῶν ἐλληνικῶν καὶ ἐβραϊκῶν ἐμπορικῶν οἰκων τῆς Θεσσαλονίκης, ποὺ δέσποζαν στὸ μακεδονικὸ χῶρο στὰ μέσα τοῦ 19ου αἰώνα, διευκόλυνε τοὺς ἐκπροσώπους τους νὰ παραλαμβάνουν ἐπίσης σὲ χαμηλὲς τιμὲς τὰ εὐρωπαϊκὰ προϊόντα καὶ νὰ τὰ προωθοῦν μὲ ἐμπειρία καὶ ταχὺ ρυθμὸ στὶς διάφορες ἐμποροπανγύρεις τῆς Μακεδονίας, γεγονός, τὸ όποιο ἀφαιροῦσε ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους ἐμπόρους σημαντικὴ πρωτοβουλία ἀπὸ τὴ δραστηριότητά τους. Ἐβλεπαν λοιπὸν τώρα ὅτι ἦταν ἀδύνατο νὰ συναγωνιστοῦν μὲ τοὺς Ἑλληνες καὶ τοὺς Ἐβραίους συναδέλφους τους καὶ αἰσθάνονταν ἀνήμποροι ν' ἀντιδράσουν. Τὸ ἐλληνικὸ ἐμπορικὸ δαιμόνιο εἶχε κατορθώσει νὰ ὑπερκεράσει τὸν εὐρωπαϊκὸ παράγοντα καὶ ἀργότερα σὲ συνάρτηση μὲ τὶς εύνοικὲς συνέπειες, ποὺ προέκυψαν ἀπὸ τὴ συνθήκη Balta-Liman (1838) καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ

1. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὅπουργὸ τῶν ἔξωτερικῶν, ἀρ. 18, Θεσσαλονίκη, 10 Αὐγούστου 1836.

2. D. S. Microcopy, No. T-414, Ὅ Γάλλος Πρόξενος στὴ Θεσσαλονίκη πρὸς τὸν Ἀμερικανὸ Πρόξενο στὴ Θεσσαλονίκη, Θεσσαλονίκη, ἀρ. 18, 10 Αὐγούστου 1836.

Γερμανία, Ιταλία, Μακεδονία

<i>Produits</i>	<i>Prix moyen</i>	<i>Total per cent</i>
laine	P. 5 l'ocque	Douane d'entrée, Intissap 15/40 .. l'ocque, Mourourie, Roussandié, Cantarie P. 10 ¹ / ₂
cotton	5	le Quintal, Douane de sortie 13..1 ³ / ₄ /40... le quintal.. Douane d'entrée, de sortie .. P. 56 ³ / ₄ .. le
fine	200	Ch.. de 110 ocques Douane de sortie P. 10.. l'ocque Douane d'entrée, de sortie P. 10 l'ocque, Bédéat,
ordinaire	120...	Intissap, Miri
jaune	15..	P. 18.. 3/4 l'ocque Douane de sortie 4 P. l'ocque
miel	2..	Douane d'entrée, de sortie P. 1.. 1/4 l'ocque
tabac	1..1/ ₂	idem 10/40».
de		Douane d'entrée et de sortie 22/40.. l'ocque, Bédéat 4/40.. l'ocque
mouton	3 l'une	Douane d'entrée et de sortie 16/40.. la peau,
agneau	2 1/ ₂	idem idem 19/40 idem
lin	1 l'ocque	idem idem 5 1/3/40.. l'ocque
sissame	80.. le kilo	idem idem P. 20.. le kilo
chanvre	1/ ₂ .. l'ocque	idem idem 2.. 1/3/40 l'ocque

1. D. S. Microcopy, N°/T-414, "Ο Γάιλλος Πρόξενος Guys στή Θεσσαλονίκη, πρός τὸν Ἀμερικανὸν Πρόξενο στὴ Θεσσαλονίκη, Θεσσαλονίκη ἀρ. 18, 10 Αἰγυόστου 1839. Οι λέξεις τῆς πρώτης στήλης είναι δισανάγνωστες καὶ συμπληρώθηκαν.

Συγχρόνα μὲ τὰ ἀμερικανικὰ ἀρχεῖα, ἡ ὁκὴ ἡ των ἵση πρὸς 2³/₄ πάνοντς Ἀγγλίας. Τὸ κιντᾶλ ἀντιστοιχοῦσσε σχεδὸν πρὸς 124 πάνοντς Ἀγγλίας ἡ πρὸς 44 ὁκάδες. Οἱ δασμοὶ φορτώσεως στὰ παραπόνῳ εμπορεύματα κυριαρχοῦνταν ἀπὸ 5 μέχρι 40%.

Γκιουλχανέ Χάττι Σερίφ (1839) στή Μακεδονία, κυριάρχησε σ' όλόκληρο τὸ μακεδονικὸ χῶρο¹.

Σημαντικὴ ὅθηση στὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Μακεδονίας καὶ στὴν πάταξη τῶν καταχρήσεων τῶν Τούρκων πασάδων ἔδωσαν ἐπίσης οἱ πρῶτες διοικητικὲς μεταβολὲς ποὺ παρατηροῦνται τὴν ἐποχὴν αὐτὴν στὸν δθωμανικὸ χῶρο καὶ τὶς ὁποῖες ἐπισήμαιναν ἴδιαίτερα οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ πρόξενοι. Οἱ διοικητικὲς αὐτὲς μεταρρυθμίσεις ἐντάσσονται, ὥπως εἶναι γνωστό, στὴ λήψη οὐσιαστικῶν μέτρων ἀπὸ τὴν Πύλη στὰ πλαίσια τῶν ἐσωτερικῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Τανζιμάτ². Σ' ἐπιστολὴν του γραμμένη στὶς 24 Αὐγούστου τοῦ 1837³ ὁ Llewellyn ἀνακοινώνει τὴν ἄφιξην τοῦ νέου διοικητῆ τῆς Θεσσαλονίκης Μουσταφᾶ πασᾶ, πρώην διοικητῆ Ἀδριανούπολεως, τὴν κατάργηση τῶν πολυναριθμῶν πασαλικιῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ τὴν ἐνσωμάτωσή τους σὲ πέντε μεγάλες διοικητικὲς μονάδες, τὰ «feriks»⁴, δηλαδὴ τῆς Ἀδριανούπολεως, τοῦ Βερατίου, τοῦ Βελιγραδίου, τοῦ Μοναστηρίου καὶ τῆς Θεσσαλονίκης. "Ἐτσι ἡ νέα διοίκηση τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ, ὁ ὁποῖος διαδέχθηκε τὸν Ἰμπραήμ πασά, συμπίπτει χρονικὰ μὲ τὴ δημιουργία τῆς νέας διοικητικῆς μονάδας «ferik» τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ εἰδηση ἀυτὴ εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα καὶ δὲν ἀναφέρεται, ὅσο ξέρω, στὶς ἐκθέσεις τῶν Εὐρωπαίων προξένων τῆς Θεσσαλονίκης. 'Ο νέος «ferik», δηλ. ὁ Μουσταφᾶ πασάς, διόρισε νέο διοικητὴ τῆς πόλης τῆς Θεσσαλονίκης τὸν Ἐζέφ Μεχμέτ Ἐφένδη, τοῦ ὁποίου τὸ διορισμὸ ἐνέκρινε καὶ ἡ τουρκικὴ κυβέρνηση⁵.

Γεγονός εἶναι ἀκόμη ὅτι ἡ διοίκηση τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ ὑπῆρξε περισσότερο ἀνεκτικὴ γιὰ τοὺς Ἑλληνικοὺς πληθυσμοὺς τῆς Μακεδονίας παρὰ ἐκείνη τοῦ προκατόχου του Ἰμπραήμ πασᾶ, ὁ ὁποῖος, ὑστερα μάλιστα ἀπὸ διαταγὴ τῆς Πύλης τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1836, ἔξανάγκασε τοὺς "Ἐλλῆνες ὑπηκόους τῆς Θεσσαλονίκης νὰ παραμείνουν στὴν πόλη μόνο μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ ραγιᾶ ἢ ἀλλιῶς νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ τουρκικὸ ἔδαφος⁶. Τὸ μέτρο αὐτό, τὸ ὁποῖο ἀναφέρεται γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Ἀμερικανὸ πρόξενο καὶ ἀποτελεῖ ἀποκαλυπτικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν ἔρευνα τῆς ιστορίας τῆς

1. Κ. Βακαλόπούλος, Οἰκονομικὴ λειτουργία τοῦ μακεδονικοῦ καὶ τοῦ θρακικοῦ χώρου, σ. 20.

2. Rod. Davison, Reform in the Ottoman Empire 1856-1876, σσ. 35-46.

3. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν, ἀρ. 34, Θεσσαλονίκη, 24 Αὐγούστου 1837.

4. S. Shaw - E. Shaw, History of the Ottoman Empire and Modern Turkey, τ. 2, σ. 39.

5. "Ο.π.

6. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀρ. 20, Θεσσαλονίκη, 19 Σεπτεμβρίου 1836.

Θεσσαλονίκης στά μέσα της δεκαετίας 1830-1840, φαίνεται ότι τρομοκράτησε τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμὸν τῆς πόλης καὶ ἴδιαίτερα ἐκείνους, ποὺ ἀπολάμβαναν τὴν εὐρωπαϊκὴν προστασίαν καὶ ἀνήκαν στὴν κατηγορία τῶν «μπερατλήδων» (προστατευομένων)¹. Πραγματικὰ ὁ Ἰμπραήμ πασάς κράτησε ἴδιαίτερα ἀπειλητικὴ στάση ἀπέναντι τοῦ. Τελικὰ 19 μόνον Ἐλληνες ἔμποροι, ὅσοι εἶχαν μεγάλη οἰκονομικὴ ἐπιφάνεια καὶ φυσικὰ ἀνάλογα συμφέροντα, δηλώθηκαν στὶς τουρκικὲς ἀρχές σὰ «ραγιάδες», ἐνῶ ἄλλοι 250 προετοιμάζονταν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ τουρκικὸν ἔδαφος. «Ἐνας μάλιστα ἀπ’ αὐτοὺς προσπάθησε νὰ δωροδοκήσει τὸν Ἀμερικανὸν πρόξενο, γιὰ νὰ τὸν διορίσει διερμηνέα στὸ προξενεῖο του καὶ νὰ ἀποφύγει τὴν ἀπέλαση, ἀλλὰ ὁ Ἀμερικανὸς ἐκπρόσωπος ἀρνήθηκε νὰ τοῦ παράσχει τὴ διπλωματικὴ προστασία του. Ἀντίθετα οἱ Εὐρωπαῖοι πρόξενοι τῆς Θεσσαλονίκης κράτησαν διαφορετικὴ στάση στὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ δέχθηκαν νὰ βοηθήσουν τοὺς Ἐλληνες ὑπηκόους παρὰ τὶς ἀπειλητικὲς διαθέσεις τοῦ πασᾶ τῆς πόλης². Στὴ συνέχεια δημοσιεύουμε δρισμένα ἔγγραφα ἀπὸ τὰ ἀμερικανικὰ ἀρχεῖα διατηρώντας τὴν δρθιογράφων.

Ε Γ Γ Ρ Α Φ Α

1

*No 18**Honorable John Forsyth
Secretary of State**Salonica-August 30 1836**Sir,*

I have the honor of transmitting, herewith, the half yearly return of the arrival and departure of foreign and turkish vessels, ending the 30th June amongst-which no American shipping appears.

During the last eight months the import trade has much suffered owing to the existence of the plague in town and particularly so in the interior, where some consuming villages have become nearly depopulated. The numerous fairs, which were for-

1. Γιὰ τὸ θεσμὸ τῶν προστατευομένων βλ. γενικὰ στοῦ Π. Κοντογιάννη, Οἱ Προστατευόμενοι, «Ἀθηνᾶ» 29(1917)3-160, 30(1919)17-102. Πρβλ. στοῦ Ἀπ. Ε. Βακαλόπουλου, ‘Ιστορία τῆς Μακεδονίας 1354-1833, Θεσσαλονίκη 1968, σσ. 282, 445, 542, τοῦ Ιδιού, ‘Ιστορία τοῦ Νέου Ἐλληνισμοῦ, Τουρκοκρατία 1669-1812, ‘Η οἰκονομικὴ ἄνοδος καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ Γένους, Θεσσαλονίκη 1973, τ. 4, σσ. 203-204, Νίκον Ψυρούκη, Τὸ Νεοελληνικὸ παροικιακὸ φαινόμενο, Ἀθήνα 1975, ἔκδοση β’, σ. 54.

2. D. S. Microcopy, No. T-414, Προξενεῖο Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν Ὅπουργὸ τῶν Ἑξωτερικῶν, ἀρ. 20, Θεσσαλονίκη, 19 Σεπτεμβρίου 1836.

merly well attended, have, in consequence, been partly abandoned; and the rest It is at present, an overstocked market attended with forced sales. The plague, however, having nearly, if not altogether, disappeared, business may soon resume its wonted activity, and partially relieve the holders of importations from the loss to which they were otherwise exposed. The importers of manufactures must have been sacrificed to a very considerable extent in order to meet their engagements, although but few failures have occurred which may be attributed in a great measure, to the support which the Jew Merchants, who are the largest speculators, receive from each other, in case of mercantile misfortunes. The recent monopoly of coffee has created much dissatisfaction but hopes are entertained of its early discontinuance complaints also are general respecting the abuses to which commerce is subjected owing to the venality of the Turkish Agents. The French Ambassador has taken this matter into consideration and enclosed, I have the honor of transmitting copy of the report made by order of the French Consul at this place, which may prove the means for fixing a tariff upon a basis sufficiently correct for guiding future commerciale operations, as well in imports as in exports, without which no positive calculation can be made. This, Sir, leads me to place before you, the absence of American commercial enterprize, for Salonica, the markets of which consume a very considerable portion of colonial produce and other articles of a description furnished direct from the United States all of which are imported through second and third hands at a heavy additional expense. I would therefore respectfully submit for your consideration the following question, namely: «If imports from America, in American vessels, are sent to Trieste, Smyrna, Syra and Constantinople, for sale to this market would it not answer the purpose of shippers in the U.S. to forward their shipments direct to Salonica?». It is true, however, that the long credits allowed to purchasers here might offer an objection. On the other hand credits at Smyrna and Constantinople are nearly the same with this difference, that at the former cities failures are of frequent occurrence, whilst, here, they are rare, and even when they happen a large dividend is always paid seldom less than seventy five per cent. It might, therefore, with your approbation, be advisable to make a trial of a cargo from the U.S. to Salonica in order to form a «Dépot» which might afterwards be increased or diminished according to circumstances. To carry this properly into effect it would require a commercial firm possessing sufficient capital and not having immediate want of early returns in cash or bills of exchanges, but rather to barter part of the mission against produce and then to wait for the remainder to balance the speculation. It is after nature reflection, that I venture to recommend this introduction of a direct communication, the result of which could not, I believe, be otherwise than a renewed and much more extended intercourse provided it should be conducted upon liberal terms and with that patience which a first undertaking of a similar nature always requires, to ensure success, however, it would be necessary to send only such

articles as are of a current kind, and a Vessel, of about 250 tons burthen, might load as follows;

*150 Tons ordinary clean W. J. coffee.
20 do fine white Havannah Brazil, or E.G. Sugar.
3 do good purple and vislet Indigo.
1 do best gray, or dark silver, Cochineal.
4 do sound black pipper.
2 do Cloves.
10 do prime Ste Martha Wood.*

30 do ordinary stoul price Goods and an assortment of colored and printed American manufactures with a rien to ascertain how far they might compete in price with those from England.

A cargo of the foregoing discription could be sold here readily and probably at a profit soon after arrival at an average credit of four months and payable either in produce, cash, or Bills of Exchange in the course of six to eight months afre effecting sale. Such an operation might also have the effect of throwing the exclusive imports in colonials into the hands of American merchants from the impossibility of others being able to oppose them in any shape whatever with regard to exports hence considerable activity has recently taken place in them, particularly in sheeps wool, lamb skins, silk, cotton wool, sheep skins, seeds, grain, tobacco and coarse woollens, the latter extensively consumed through out the Levant in warm and cheap clothing amongst sailors and the poorer classes of individuals. Heavy losses have however been sustained in cotton wool speculations owing to a short supply and defective quality; and the enormous advance in the price of silk cocons is also likely to leave a similar result this year; as the cost on board of fine silk, in imitation of that produced in Italy, will stand in, at least, about five dollars the pound weight. A disposition was manifested, during the wool season, to send several cargoes to Boston, but which was afterwards abandoned as the applications addressed to me, personally, to wards as certaining the nature of duties levied on sheeps. Wool could not be satisfactory unsucred, nor can they be unsucred until Government shall have decided upon an equalized duty, as the present tariff is a complete exclusion for missions of this article hence added to which I do not possess a tariff of any kind and I am thus prevented from affording information to the many applications made to me on this subject. I therefore request that you would be pleased to furnish me with a printed scale of general duties with a rien to give the necessary information to those who are will disposed to send the produce of this country to U.S.

A late firman from Constantinople levies a double duty on silk exportations but the contemplated remonstrances from the British and French Ambassadors may perhaps, do away with this fresh exaction.

The grain crop has been abundant this year but the wants required by the turkish government may probably, impede commercial speculations although it is evident that merchants, in giving a higher price, may, in bribing the local authorities, second in executing, the large orders given to several houses here. Barley is the only article which has been unproductive and very high prices for it are consequently demanded.

I have the honor to be

Sir

Your most obedient

Very humble Servant

W. B. Llewellyn

2

'Επιστολὴ τοῦ Γάλλου προξένου τῆς Θεσσαλονίκης
Ch. Ed. Guys πρὸς τὸν Ἀμερικανὸν συνάδελφό του

Monsieur le Consul!

En nous communiquant la circulaire de l'ambassade relative au renouvellement du tarif français, vous nous avez honorés de votre choix pour vous fournir les renseignements que nous croirions de nature à faciliter la Commission sur l'important travail dont elle est chargée.

Flattés de cette préférence, nous allons tâcher de répondre à votre invitation en vous signalant les abus qui existent ici dans l'exploitation du Commerce de ces Contrées et nous considérons comme de la dernière urgence que la Commission, avec l'appui de Monsieur l'ambassadeur parvienne à les détruire.

Nos observations sur les Marchandises d'importation se limiteront à vous faire remarquer, Monsieur le Consul, que le Commerce des français ne se bornant pas exclusivement aux articles provenant de France, il est essentiel que dans le nouveau Tarif figure également toute espèce d'articles manufacturés et autres qui nous arrivent de l'Angleterre, de l'Italie, de l'Allemagne, de la Suisse etc., dont plusieurs n'existent pas dans l'ancien, on portent de mauvaises dénominations qui sont la source de continues contestations entre les Douaniers et les Importateurs. Messieurs les Commissaires sentirons comme nous cette nécessité et notre Commerce d'importation n'étant qu'un diminutif de celui de la Capitale, nous n'aurons pas à nous étendre sur un sujet qui leur sera des plus familiers.

Nous ne laisserons pas toute fois passer cette circonstance sans revenir sur l'abus que le Commerce français de cette Echelle a eu l'honneur de vous signaler, Monsieur le Consul, par sa Réquête du 17 Mai passé et que vous avez bien voulu transmettre à S.E. l'ambassadeur; il s'agit du privilège que nous garantissent les

Capitulations, savoir, qu'une Marchandise provenant des ports d'Europe ayant acquitté les Droits de Douane dans un port ottoman, n'est plus soumise à les payer de nouveau si elle est reexpédiée pour un or plusieurs autres ports de la Turquie moyennant un acquit (Téskéré) que delivre la Douane du port d'arrivée et de ré-expédition. Ici notre Douanier se refuse à délivrer ce Téskéré pour Constantinople et lors même qu'on l'y fait consentir, il n'est tenu aucun compte de ce titre par le Douanier de la capitale qui fait payer une nouvelle Douane. Messieurs les Commissaires reconnaîtront, comme nous, combien il importe au Commerce que ce privilège soit maintenu.

Un nouvel abus qui vient d'être récemment établi est celui de la ferme du café, le monopole en ayant été cédé par le gouvernement à un individu le Commerce va se trouver privé des ressources que lui offrait cet article d'une Consommation importante, le négociant qui importerait cette Denrée ne pourra la vendre qu'au fermier et devra se soumettre aux conditions que lui dictera celui-ci on courra le risque de voir chômer sa Marchandise en Magasin puisqu'il n'y aura pas d'autres acheteurs, cet abus est d'un trop grave préjudice au Commerce pour que nous ne nous emprisons de le signaler à Messieurs les Commissaires afin qu'ils employent tous les moyens en leur pouvoir pour le détruire.

Le Commerce d'exportation exige plus de développement, il est essentiel d'observer que le Commerce de ces Contrées ne se fait plus comme par le passé que les propriétaires ou négociants du pays apportaient leurs produits en ville pour les y vendre aux négociants Européens. Maintenant, les négociants indigènes achètent à la source et expédient pour leur propre compte, se qui oblige les négociants Européens, pour soutenir cette concurrence à se procurer les retraits dont ils ont besoin, d'aller également les empletter sur les lieux des productions et de les expédier, pour la plus part, par les ports circonvoisins, tels que Cavalla, Tchijajaze, Cassandre, Volo etc. Il résulte de ce mode d'opérer que le Tarif n'est plus compté pour rien et que l'on est obligé de payer les Droits qu'il plaît aux agens du fisc d'imposer sous diverses dénominations, telles que miri, bédéat, intissap etc. etc. Il en est de même pour la portion des Retraits qui entre en ville pour y être embarquée, un Droit d'octroi non moindre de 5 pour Cent est perçu à l'entrée en ville est une nouvelle Douane, dont le taux est établi arbitrairement, est encore exigée à l'embarquement; il est donc impossible de jamais établir un calcul exact sur un produit quelconque qu'il faut nécessairement acheter sur les liens des productions et qui est soumis à des Droits qui varient suivant le caprice des Gouverneurs de province auxquels revient le produit de la Douane; il s'en suit que lorsque des difficultés s'élèvent entre les négociants et les Douaniers sur la qualité du Droit exigé, ceux la ne pouvant faire valoir leurs réclamations qu'auprès de ces mêmes Gouverneurs il est de leur intérêt de protéger leurs agens et aucune justice ne peut être obtenue. Cet invénient est grave, il exige un remède efficace car un Négociant

ne peut jamais établir un calcul exact lorsqu'il veut se livrer à des achats de produits dont l'époque de l'embarquement est souvent plus ou moins éloigné se trouvant souvent arrêté dans des opérations par des prohibitions de sortie ou de nouveau Droits qui peuvent gravement compromettre ses Intérêts.

Il est d'autant plus indispensable de mettre un terme à ces abus que la majeure partie du Commerce de la Macédoine s'exploitant au moyen d'avances, souvent très fortes que les Négociants Européens font aux Cultivateurs, aux grandes propriétaires et aux collecteurs des divers produits territoriaux, il est indispensable qu'ils connaissent d'une manière positive et en temps utile, la qualité des Droits quelconques qu'ils auront à acquitter sur les Marchandises dont ils traitent l'achat et dont leurs avances favorisent la culture, avances dont le but risque constamment d'être manqué et dont les Intérêts peuvent être perdus si même le Capital n'est pas exposé, lorsque des impositions imprévues, variées, arbitraires ou des prohibitions de même nature frappées instantanément au caprice des Gouverneurs ou de leurs délégués viennent à chaque instant entraver les acheteurs en les exposant à des Domages, intérêts, à des difficultés, à des procès, à des résiliations forcées et à toutes sortes d'inconvénients même vis-à-vis de leurs Correspondants à l'étranger.

Nous comprenons qu'il n'est pas suffisante d'indiquer le mal mais qu'il faut aussi trouver le remède: nous avons mûrement réfléchi sur ce sujet et nous ne voyons d'autre moyen pour réprimer ces abus que d'obtenir la fixation d'un Droit invariable sur chaque produit depuis l'époque de l'achat à l'origine jusqu'à celle de l'embarquement la Douane de sortie comprise. Il faudrait alors stipuler que tous les Droits qui seraient perçus dans l'intérieur devraient être déduits de celui établi moyennant des acquis que délivreraient les agens du fisc qui auraient perçu les dits Droits soit des Négociants sujets Ottomans comme des Européens, puisqu'il peut arriver que ceux ci achetant de seconde main, il est important qu'ils ne soient pas soumis à payer une seconde fois des Droits déjà payés par d'autres et dont la Marchandise serait, par conséquent, surchargée.

Cette mesure nous paraît la seule efficace pour couper le mal dans sa racine, toute autre ne serait qu'illusoire pour ces Contrées puisqu'en établissant un Tarif pour les Droits à payer à l'embarquement, il en résulterait que l'on y perdrat au lieu d'y gagner attendu que l'on serait soumis à tous les Droits qu'il plairait aux autorités Turques d'établir jusqu'à l'entrée en ville, plus à la sortie, les Droits fixés par le Tarif qui seraient une perte réelle pour tons ceux de produits de ces Contrées et ce sont le plus grand nombre, qui s'embarquent sur les Echelles foraines où jusqu'à présent ils n'étaient soumis à aucune Douane de sortie tous les Droits ayant du être acquittés dans les villes de l'intérieur ou résidents les Agens du fisc.

Pour mieux fixer Messieurs les Commissaires nous leur soumettons le Tableau ci joint qui établir le prix moyen des principaux produits de ces Contrées

et la qualité des Droits auxquels ils sont assujettis, bien qu'ils soient énormes pour quelques uns, ce ne serait pas le plus grave inconvénient s'il l'on était certain que ces Droits fussent invariables, le Négociant ferait son calcul avant d'entreprendre une opération et se livrerait ou non à des achats suivant la convenance qu'il y trouverait; c'est l'incertitude dans laquelle il se trouve constamment qui lui est préjudiciable et c'est à la destruction de ce vice capital qui doivent tendre tous les efforts de Messieurs les Commissaires.

Nous n'abandonnerons pas ce sujet sans démontrer de quel préjudice est pour notre Commerce, le Monopole des Comestibles qu'exerce ici le Pacha, sous prétexte qu'il doit fournir aux besoins de la Capitale, il en prohibe la sortie, ne permet aux Cultivateurs de ne vendre qu'à lui au prix qu'il trouve à propos de fixer et comme dans les bonnes années l'abondance est telle qu'elle surpassé les besoins de la consommation et la quantité à foyrnir au Gouvernement, il en résulte que le Pacha, seul possesseur, en soutenant des prix que ne peuvent souvent payer les Négociants, entrave cette branche d'exportation source de prospérité pour les cultivateurs qui seraient très satisfaits des prix que payeraient les exportateurs mais ausquels ils ne peuvent vendre par suite de la prohibition arbitraire établie.

Nous réclamons encore, Monsieur le Consul, contre la Douane de Belgrade qui au mépris des acquis de payément qui accompagnent les Marchandises expédiées par terre pour l'Autriche et qui constatent que la Douane a été payée ici, exige de nouveaux Droits à la sortie contrairement aux traités qui nous garantissent le payement d'un Droit de Douane.

Nous croyons, Monsieur le Consul, avoir signalé les principaux abus qui entrent et nuisent au Commerce français dans ces Contrées, il nous reste à désirer que Mes... les Commissaires s'en pénétrent comme nous et que leurs efforts, pour les détruire soient couronnés d'un plein succès.

Nous avons l'honneur etc. ...

Salonique le 10...Août 1836..

signés/J.J. Goy et Al Aubanel

true Copy

Monsieur Ch. Ed., Guys

W. B. Llewellyn

Consul de France

à Salonique

*U. S. Consulate
Salonica, January 29th 1838*

No 37

*Honorable John Forsyth
Secretary of State*

Sir,

I have the honor of transmitting herewith, a yearly return of commerce during 1837, made out in round numbers, and as more nearly approaching to that required by the 12th article of general instructions to consuls in this respect. All Consuls, with the exception of myself, render only yearly returns, when they mutually assist each other; and as the instructions to Consuls, for furnishing half yearly returns to the Department of States, refer exclusively to American Vessels, I beg leave to submit for your consideration the expediency of my conforming in future, to this general rule of giving yearly returns of general trade and half yearly, when it might apply only to the commercial intercourse of the United States.

The enclosed Return, in its present, and perhaps improved, form shows no improvement in Imports and little, if any in Exports; but Trade in general, although considerably diminished is daily becoming gradually more solid, as an opportunity has been afforded, by the recent deplorable commercial crisis, of ascertaining the solidity of our dealers, many of whom, previously, had a factitious credit and in undertaking speculations which their actual means, in case of loss, did not warrant and could not cover.

The total absence of American vessels is certainly a subject of regret to me and to all Salonica, the Merchants of which would hail, with pleasure, a direct intercourse between two countries both of which might, in all probability, receive a remunerating result in reciprocal commercial operations and to introduce which it would only require a small commencement on the part of American Merchants in sending an assorted cargo for sale and in receiving for payment produce of Macedonia.

With the greatest consideration and respect,

I have the honor to be

Sir,

*Your most obedient
very humble servant*

W. B. Llewellyn

*Consular Return of Vessels arriving at, and departing from Salomica,
from the 1 January to the 31 December 1837, inclusive*

Nation	Arrivals		Total arrivals		Departures		Total departures		Total arrivals and departures	
	Direct	Indirect	No	Tons	No	Tons	No	Tons	No	Tons
France	4	721	2	403	6	1.124	5	864	1	233
England	7	780	4	281	11	1.061	1	113	9	855
Austria	9	1.690	6	1.235	15	2.925	7	1.384	1	274
Greece	129	5.595	114	5.867	243	11.462	107	2.580	130	8.222
Russia			2	270	2	270		1	150	1
Sardinia	7	1.688	3	735	10	2.423	7	1.203	6	1.866
Turkey	27	3.496	11	1.958	38	5.454	25	4.278	4	490
Sundry	4	45	1	400	5	445	4	45	1	400
<i>Total</i>	<i>187</i>	<i>14.015</i>	<i>143</i>	<i>11.149</i>	<i>330</i>	<i>25.164</i>	<i>156</i>	<i>10.467</i>	<i>153</i>	<i>12.490</i>
									<i>309</i>	<i>22.957</i>
										<i>639</i> <i>48.121</i>

Consular Return - Continued Importations in 1837. Description of Goods and then returns Value in Dollars

<i>Whence</i>	<i>Dye Woods</i>	<i>Coffee</i>	<i>Cochineal</i>	<i>Twist</i>	<i>Silk Stuffs</i>	<i>Tins</i>	<i>Irons</i>	<i>Manufactures</i>	<i>Brazil-hides</i>	<i>Pepper</i>	<i>Soup</i>	<i>Sugars</i>	<i>Indigo</i>	<i>Sun-dries</i>	<i>Total of Imports</i>
<i>England</i>	5.000	60.000			5.000	11.000	215.000					13.000	5.000	1.000	315.000
<i>Austria</i>	45.000	23.000			1.000		14.000	15.000	2.000	20.000	10.000	4.000	2.000	136.000	
<i>France</i>	6.000				3.000			3.000	16.000	1.000	8.000	7.000		1.000	45.000
<i>Greece</i>	18.000	5.000	8.000				26.000	1.000		18.000	17.000			2.000	101.000
<i>Ionian Islands</i>	6.000									14.000	4.000			2.000	20.000
<i>Sardinia</i>	10.000	6.000						12.000	14.000			9.000	3.000	1.000	55.000
<i>Turkey</i>	9.000	7.000	6.000	35.000		2.000	14.000	9.000	5.000	2.000	12.000	9.000	7.000	1.000	118.000
<i>Sundry</i>		5.000	1.000									2.000	2.000	1.000	11.000
<i>Total</i>	15.000	96.000	12.000	132.000	3.000	8.000	25.000	279.000	51.000	5.000	72.000	71.000	21.000	11.000	801.000

[10]
Exports in 1837. Description of Goods and their relative value in Dollars

Exports in 1837. Description of Goods and their relative value in Dollars

<i>Destination</i>	<i>Wheat</i>	<i>Barley</i>	<i>Rye</i>	<i>Indian corn</i>	<i>Cotton Wool</i>	<i>Sheep's Wool</i>	<i>Staves</i>	<i>Sheep & Lamb skins</i>	<i>Raw Silk</i>	<i>Prunes</i>	<i>Timber</i>	<i>Fibbers</i>	<i>Wax & Honey</i>	<i>Sundries</i>	<i>Total of Exports</i>
<i>Austria</i>	54.000		30.000	32.000	8.000				5.000	1.000			4.000	11.000	135.000
<i>France</i>			3.000	110.000				1.000	50.000			1.000			165.000
<i>Greece</i>	27.000	13.000	2.000	13.000	4.000	17.000	2.000		13.000	1.000	26.000	3.000		12.000	133.000
<i>Sardinia</i>	32.000	1.000	1.000	2.000	28.000	5.000			13.000						82.000
<i>Turkey</i>	119.000	70.000	7.000		2.000		24.000	20.000	3.000		8.000	12.000		3.000	268.000
<i>Sundry</i>	24.000	12.000	1.000	11.000			16.000			1.000		6.000			71.000
<i>Total</i>	256.000	96.000	11.000	56.000	69.000	140.000	42.000	21.000	84.000	3.000	34.000	21.000	5.000	16.000	854.000

W. B. Llewellyn

*Salonica 31 December W. B. Llewellyn, U. S. Consul
Yearly Return of General shipping during 1837. Viz.*

Vessels,	inwards - exwards	639
tonnage	" "	48.121
seamen	" "	2.500
imports		\$ 801.000
exports	"	854.000

4

No 1

*U. S. Consulate**Salonica, January 17 1840*

*Honorable John Forsyth
Secretary of State*

Sir,

I have the honor of enclosing herewith a duplicate Return of yearly shipping, for 1838, a copy of which, at my request, I recently received from the U.S. Legation at Constantinople, as I have reason for believing that the original, together with several other communications, from me, to the department of state, dated, so far as I can recollect, either in April or May of last year, must have miscarried and this disaster may frequently occur from the fact that opportunities for America, via Smyrna by shipping conveyance are of irregular nature and attended often with an accumulation of despatches which are frequently laid aside and sometimes even entirely forgotten to be forwarded.

It will be soon, on reference to this return that it do is not include any American vessel although it affords one sincere satisfaction in being enabled to state that a very considerable portion of the ordinary sheep's wool, the produce of this country, is beginning to find its way to the markets of the United States, and loaded in American vessels at Smyrna. Macedonia hemp is, likewise, becoming an export for America; and I calculate that, during last Year, the quantity of these two productions may have given employment, at Smyrna, for four or five common sized American Vessels. I can also venture to add that I have largely contributed towards the introduction of these new branches of commercial industry; and no exertion on my part will be wanting in endeavouring to forward and extend the trade between the two countries.

*With the greatest consideration
I have the honor to be*

Sir,

*Your most obedient
Very humble servant
W. B. Llewellyn*

*Consular Returns- Continued Importations in 1828.
Description of Goods and their relative value in Dollars*

Flag	Coffee	Sugar	Cochineal	Indigo	Pepper	Dye Woods	Buenos Ayres dried hides	Manufactures	Tin and Iron	soap	Total
<i>England</i>	—	—	—	—	—	—	—	105.000	2.000	—	107.000
<i>France</i>	12.500	17.500	7.500	4.500	2.500	300	32.500	2.400	—	—	79.700
<i>Austria</i>	16.500	15.000	6.500	5.250	1.000	1.200	7.000	24.250	2.000	2.000	80.700
<i>Sardinia</i>	15.000	16.250	1.000	2.300	700	—	22.000	20.000	—	—	77.250
<i>Turkey</i>	32.000	22.000	13.000	6.000	1.500	3.500	9.000	80.000	2.000	40.000	209.000
<i>Greece</i>	10.000	20.000	8.000	5.000	1.400	12.500	12.500	135.000	7.500	30.000	241.900
<i>Ionian Islands</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.500	2.500
<i>Total</i>	\$ 86.000	90.750	36.000	23.050	7.100	17.500	83.000	366.650	13.500	74.500	798.050

Exportations 1838. Description of Woods and their relative value in Dollars

Flag	Grain	Cotton Wood	Sheeps wool	Sheep and lamb skins	Constru- ction Timber...	Raw silk	Tobacco	Filberts	Bees Wax and Honey	Leeches	Total
France	—	13.000	80.000	900	—	90.000	600	—	—	—	185.000
Austria	130.000	40.000	6.000	1.200	—	45.000	12.000	—	4.500	26.000	264.700
Sardinia	45.000	20.000	—	1.000	—	6.000	8.900	—	—	—	80.900
Turkey	150.000	—	60.000	20.000	22.500	—	—	26.000	—	—	278.500
Greece	95.000	4.000	—	2.000	14.600	3.800	—	—	—	—	119.400
<i>Total</i>	\$ 420.000	77.000	146.000	25.100	37.100	144.800	21.500	26.000	4.500	26.500	928.500

W. B. Llewellyn

Consular Return

Vessels arriving at, and departing from the Bay of Salonica in the 1st of January to the 31st of December 1838, inclusive.

Flag	Arrivals		Department		Total	
	Number	Tonnage	Number	Tonnage	Number	Tonnage
England	18	1.667	11	867	29	2.534
France	12	2.015	12	2032	24	4.047
Austria	28	5.074	41	6888	69	11.935
Russia	7	1.210	5	710	12	1.920
Sardinia	17	3.361	19	3954	36	7.315
Turkey	238	14.757	271	14.826	509	29.583
Greece	448	15.577	392	14.489	840	30.066
Total	768	43.634	751	43.766	1.519	87.400

The foregoing Return (which it approved of, will, in future continued in the same manner) contains sundry small coasting vessels (denominated in French «Caravane») not hitherto included; and which, by increasing the number vessels, are now added in order to represent the entire account of yearly shipping bearing a flag.

W. B. Llewellyn

*Yearly Return of Vessels arriving at and departing
from the Bay of Salonica during the year 1838*

<i>Vessels arrived</i>	<i>768</i>
<i>Vessels sailed</i>	<i>757</i>
<i>Total tonnage.....</i>	<i>87.400</i>
<i>Seamen emploid</i>	<i>9.120</i>
<i>Import value</i>	<i>\$ 798.050</i>
<i>Export value</i>	<i>\$ 928.500</i>

RÉSUMÉ

G e o r g i a I o a n n i d o u - B i t s i a d o u, Nouveaux éléments historiques sur la Macédoine tirés des rapports consulaires américains de Thessalonique (1832-1840).

L'auteur puise des informations intéressantes, jusqu'aujourd'hui inconnues, sur l'état de la Macédoine pendant 1832-1840, tirées des archives américains (Department of States).

Le premier consul des Etats Unis à Thessalonique nommé Llewellyn se réfère dans ses rapports à la situation économique et sociale du pachalique de Thessalonique au milieu du XIX siècle. Il nous fournit aussi des éléments historiques concernant l'état commercial de la ville de Thessalonique et le statut des habitants Chrétiens dans le cadre des réformes intérieures (Tanzimat) à l'empire ottoman.